

3.6 OBJECTGERICHTE CRITERIA

3.6.1 CULTUURHISTORISCH ERFGOED

Monumentenbestand

Het huidige monumentenbestand van Hengelo is als volgt samengesteld:

- 90** objecten Rijksmonument
- 106** objecten Gemeentelijke monument
- 2** archeologische gemeentelijke monumenten
- 35** objecten Beschermd Gemeentelijk Karakteristiek Pand
- 1** beschermd dorpsgezicht Tuindorp 't Lansink
- 2** aandachtsgebieden wederopbouw
- 230** Karakteristieke objecten in het buitengebied

Authentieke en karakteristieke objecten in Tuindorp 't Lansink.

Rijksmonumenten (RM)

Volgens de Monumentenwet 1988 verstaan we onder een rijksmonument: een bouwwerk of object (onroerend goed) of gebieden welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde. De beoordelingscriteria hiervoor zijn de cultuurgeschiedenis, de architectuurgeschiedenis en de stedenbouw, de gaafheid en de zeldzaamheid. Rijksmonumenten hebben op deze punten een landelijk belang.

Gemeentelijke monumenten (GM)

Gemeentelijke monumenten zijn gekozen vanwege hun waardevolle betekenis specifiek voor de gemeente Hengelo.

Beschermd Gemeentelijke Karakteristieke Panden (BGKP)

Bij een beschermd gemeentelijk karakteristiek pand is een onderdeel of het gehele pand beschermd.

Beschermd stads- dorpsgezicht

Een beschermd stadsgezicht is een groep van objecten en gebouwen die van algemeen belang zijn vanwege hun schoonheid en hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang. Er geldt een bescherming van overheidswege. Ook gebouwen die niet de status van monument hebben kunnen onder het beschermde gebied vallen.

Archeologische gemeentelijke monumenten zijn overblijfselen van oude culturen, veelal ondergronds aanwezig, die bescherming genieten vanwege hun waardevolle betekenis voor de gemeente Hengelo.

In geval van een wijziging aan een rijksmonument, gemeentelijk monument of beschermd karakteristiek pand, wordt een aanvraag, naast de reguliere toetsing door de stadsbouwmeester voorgelegd aan de Erfgoedcommissie. De Technische Commissie, vertegenwoordigd door een aantal leden van de Monumentencommissie, beoordelen de bouwplannen aan monumenten inhoudelijk. Deze commissie stelt nadere eisen aan een plan zodat de cultuurhistorische waarden gewaarborgd blijven. Bij een rijksmonument beoordeelt in een aantal gevallen tevens de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed (RCE) het bouwplan. Dit geldt voor sloop of reconstructie, herbestemming of ingrijpende wijzigingen aan een monument.

Voor wijzigingen van panden binnen het beschermde dorpsgezicht Tuindorp 't Lansink of aan karakteristieke panden kan, indien dat naar het oordeel van de stadsbouwmeester of het college noodzakelijk is in het belang van de te beschermen cultuurhistorische waarden, de Erfgoedcommissie om advies worden gevraagd.

Bij wijzigingen aan waardevolle panden kan een eigenaar zelf om een advies vragen van de Erfgoedcommissie.

3.6.1.1. Erfgoedlijst

STRAAT	AANDUIDING	HUIS-NR.	BENAMING	PC	STATUS
Albersdijk		20	De Hofplaats	7554 RJ	rijksmonument
Altenavoetpad		21	erve Witveld	7554 PW	rijksmonument
Altenavoetpad	ongenummerd		Jachtpaal		gemeentelijk monument
Anninksweg		109	Drieneroord	7552 DX	gemeentelijk monument
Anninksweg		111	Drieneroord	7552 DX	gemeentelijk monument
Bartelinkslaantje		21	jachthut	7558PS	gemeentelijk monument
Beekstraat		51		7551 DP	rijksmonument
Berfloweg		1	Wapen van Hengelo	7553 JM	rijksmonument
Beukweg		92		7556 DG	gemeentelijk monument
Beukweg		94		7556 DG	gemeentelijk monument
Beursstraat		11		7551 HP	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Beursstraat		1A		7551 HP	gemeentelijk monument
Beursstraat		2		7551 HV	gemeentelijk monument
Beursstraat		3		7551 HP	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Beursstraat		5		7551 HP	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Beursstraat		7		7551 HP	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Beursstraat		9		7551 HP	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Beursstraat		15	Twentsche Bank	7551 HP	gemeentelijk monument
Boekeloseweg	ongenummerd		Boortoren nr. 27		rijksmonument
Booggang			Kasbah		gemeentelijk monument
Bornsestraat		27 en 29	Begraafplaats met poortgebouw	7556 BA	rijksmonument
Bornsestraat		5	Locomotief	7556 BA	rijksmonument
Bornsestraat		7	voormalige TCS	7556 BA	gemeentelijk monument

Brinkhuisweg		6	erve Uunk	7555 PD	rijksmonument
Bruinsweg		32	Laerhuys	7555 PS	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Burenweg	voormalig gemeente Borne	72			gemeentelijk monument
Burg. Jansenplein		40		7551 ED	gemeentelijk monument
C.T. Storkstraat		16	voormalige kleuterschool	7553 AR	rijksmonument
C.T. Storkstraat		18	Hotel 't Lansink	7553 AR	rijksmonument
C.T. Storkstraat		27		7553 AP	rijksmonument
C.T. Storkstraat		29		7553 AP	rijksmonument
C.T. Storkstraat		31		7553 AP	rijksmonument
C.T. Storkstraat		33		7553 AP	rijksmonument
C.T. Storkstraat		35		7553 AP	rijksmonument
C.T. Storkstraat		6	Toegangspoortje	7553 AR	rijksmonument
C.T. Storkstraat		8		7553 AR	rijksmonument
C.T. Storkstraat		10		7553 AR	rijksmonument
Colensostraat		2		7551 HA	gemeentelijk monument
Colensostraat		4		7551 HA	gemeentelijk monument
Colensostraat		6		7551 HA	gemeentelijk monument
Colensostraat		8		7551 HA	gemeentelijk monument
Colensostraat		10		7551 HA	gemeentelijk monument
Deldenerdijk	ongenummerd		Jachtpaal		gemeentelijk monument
Deldenerstraat		18	Waterstaatskerk	7551 AG	rijksmonument
Deldenerstraat		22	Kosterwoning	7551 AG	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		36 en 38		7551 AG	gemeentelijk monument
Deldenerstraat		59	Gemeentewerken	7551 AC	gemeentelijk monument
Deldenerstraat		61		7551 AC	gemeentelijk monument
Deldenerstraat		62 t/m 68	voormalig Hotel de Kroon		gemeentelijk monument
Deldenerstraat		65		7551 AC	gemeentelijk monument
Deldenerstraat		71		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		73		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		75		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		77		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		79		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		81		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		83		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		85		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		87		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat		89		7551 AC	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Deldenerstraat	ongenummerd		Jachtpaal		gemeentelijk monument
Dennenbosweg	ongenummerd		Joodse begraafplaats		rijksmonument
Drieneresweg		145		7552 PD	gemeentelijk monument
Drienerparkweg		3	't Annink	7552 EA	rijksmonument
Drienerwoldeweg		31 en 33		7552 PC	rijksmonument
Emmaweg		5	Weeshuis	7551 BG	gemeentelijk monument

Enschedesestraat		142		7552 CK	<i>gemeentelijk monument</i>
Enschedesestraat		236		7552 CM	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Enschedesestraat		244		7552 CM	<i>gemeentelijk monument</i>
Enschedesestraat		246		7552 CM	<i>gemeentelijk monument</i>
Enschedesestraat		248		7552 CM	<i>gemeentelijk monument</i>
Enschedesestraat		250		7552 CN	<i>gemeentelijk monument</i>
Enschedesestraat		3	Basiliek St. Lambertus	7551 EE	<i>rijksmonument</i>
Enschedesestraat		300	De herrezen Jager	7552 CN	<i>rijksmonument</i>
Enschedesestraat		394		7552 CP	<i>rijksmonument</i>
Enschedesestraat		70	Drachtenfels	7551 EP	<i>rijksmonument</i>
Enschedesestraat		86	Molenstomp	7551 EP	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Enschedesestraat		86	Pakhuis	7551 EP	<i>gemeentelijk monument</i>
Esmanvoetpad		11	De Hidder	7554 PC	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Geurdsweg		4	't Kotten	7554 PH	<i>gemeentelijk monument</i>
Grundellaan		18		7552 ED	<i>gemeentelijk monument</i>
Grundellaan		19		7552 EC	<i>gemeentelijk monument</i>
Grundellaan		23		7552 EC	<i>gemeentelijk monument</i>
Haaksbergerstraat		205	Groot Altena	7554 PA	<i>gemeentelijk monument</i>
Heemafstraat		12		7556 SB	<i>gemeentelijk monument</i>
Heemafstraat		14		7556 SB	<i>gemeentelijk monument</i>
Horstweg		32		7555 VT	<i>gemeentelijk monument</i>
Idastraat		14A	Wilderinkschool	7555 TR	<i>rijksmonument</i>
Industriestraat		9	Wilhelminaschool	7553 CK	<i>rijksmonument</i>
Industriestraat	ongenummerd		Ketelhuis Stork		<i>gemeentelijk monument</i>
Industriestraat	ongenummerd		Schoorsteen		<i>gemeentelijk monument</i>
Industriestraat		35		7553 CK	<i>gemeentelijk monument</i>
Landmansweg	nabij	37	Toegangspalen		<i>gemeentelijk monument</i>

Langermaatweg		244	Grosch Bierhuis	7553 JK	<i>gemeentelijk monument</i>
Langestraat		25		7551 DX	<i>gemeentelijk monument</i>
Langestraat		27		7551 DX	<i>gemeentelijk monument</i>
Langestraat		35	Lambooyhuis	7551 DX	<i>rijksmonument</i>
Lansinkesweg		59	Fabriekswatertoren	7553 AE	<i>rijksmonument</i>
Lansinkesweg		30	fabriekshal Stork Pompen	7553 AE	<i>gemeentelijk monument</i>
Lansinkweg		1		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		3		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		5		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		7		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		9		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		11		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		13		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		15		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		17		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		19		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		21		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		21A		7553AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		23		7553AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		25		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		27		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		29		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		35		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
Lansinkweg		37		7553 AG	<i>rijksmonument</i>
H. Leefsmastraat		191		7556 JE	<i>gemeentelijk monument</i>
Loninkvoetpad		20	De Boender	7554 PW	<i>gemeentelijk monument</i>
Marskant		72		7551 BW	<i>gemeentelijk monument</i>
Marskant		74		7551 BW	<i>gemeentelijk monument</i>
Marssteeg		22		7551 DH	<i>gemeentelijk monument</i>
Mensinkweg	nabij	24	Boortoren nr. 44		<i>rijksmonument</i>
Michiel Adriaansz de Ruyterstraat		1		7556 CW	<i>rijksmonument</i>
Morshoekweg		15		7552 PE	<i>rijksmonument</i>
Morshoekweg		30		7552 PE	<i>gemeentelijk monument</i>
Mussenstraat		32	Het Annink	7557 BW	<i>gemeentelijk monument</i>
Nijhuisbinnenweg		1	erve Veldhuis	7554 RH	<i>gemeentelijk monument</i>
Nijhuisbinnenweg		14		7554 RH	<i>gemeentelijk monument</i>
Nijhuisbinnenweg		16		7554 RH	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Oelerschoolpad		14	Groot Avest	7554 SR	<i>rijksmonument</i>
Oelersteeg		23		7554 RG	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Oelersteeg		24	De Vorger	7554 RG	<i>beschermd gemeentelijk karakteristiek pand</i>
Oelersteeg		36		7554 RG	<i>gemeentelijk monument</i>
Oelerweg		53		7555 GK	<i>rijksmonument</i>
Oelerweg		55		7555 GK	<i>rijksmonument</i>
Oelerweg		57		7555 GK	<i>rijksmonument</i>

Oelerweg		59		7555 GK	rijksmonument
Oelerweg		95	Bethlehemkerk	7555 GL	gemeentelijk monument
Olde Meulenweg	nabij	4	Watermolen		rijksmonument
Olde Meulenweg		5		7554 RL	beschermde gemeentelijk karakteristiek pand
Olde Meulenweg		7		7554 RL	beschermde gemeentelijk karakteristiek pand
Olde Meulenweg	nabij	8			archeologisch gemeentelijk monument
Oldenzaalsestraat		349	Alg. Begraafplaats	7557 GM	gemeentelijk monument
Oldenzaalsestraat		14	Ariënschool	7551 AL	gemeentelijk monument
Oldenzaalsestraat		18	Volksbad	7551 AL	gemeentelijk monument
Onze Lieve Vrouwestraat		6	pastorie	7557 HX	gemeentelijk monument
Onze Lieve Vrouwestraat		8	Onze Lieve Vrouwekerk	7557 HX	rijksmonument
Oude Deldenerweg		18		7555 PR	rijksmonument
Oude Hengeloseweg		130	Klaas aan de Brug	7555 PC	gemeentelijk monument
Oude Postweg		55 en 57	St. Janschool	7557 DA	rijksmonument
Oversteweg		2		7556 TZ	gemeentelijk monument
Pastoriestraat		14 en 16	't Neutje	7551 DK	gemeentelijk monument
Pastoriestraat		43	Dr. Poolhuis	7551 DJ	gemeentelijk monument
Pastoriestraat		45		7551 DJ	gemeentelijk monument
Pastoriestraat		51	Thomassonhuis	7551 DJ	gemeentelijk monument
Paul Krugerstraat		45a t/m 45c		7551 GW	beschermde gemeentelijk karakteristiek pand
Paul Krugerstraat		54 t/m 64		7551 GZ	gemeentelijk monument
Paul Krugerstraat		25		7551 GV	gemeentelijk monument
Paul Krugerstraat		29		7551 GV	gemeentelijk monument
Paul Krugerstraat		27		7551 GV	gemeentelijk monument
Paul Krugerstraat		31		7551 GW	gemeentelijk monument
Plein 1918	het plein in zijn geheel				rijksmonument
Plein 1918		1		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		3		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		4		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		6		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		5		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		7		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		8		7553 BJ	rijksmonument
Plein 1918		10		7553 BJ	rijksmonument
Prins Bernhard Plantsoen	ongenummerd		plantsoen inclusief opstallen		gemeentelijk monument
Rotersweg		8		7554 RA	gemeentelijk monument
Rougoorweg	nabij	31	boortoren nr 16	7554 RZ	rijksmonument
Sherwood Rangers	ongenummerd				archeologisch gemeentelijk monument
Ruijsdaelstraat		45	Wilbertschool	7556 WS	gemeentelijk monument
Sluitersdijk		3		7554 PG	gemeentelijk monument

Stationsplein		1	stationsoverkapping	7551 CN	rijksmonument
Steynstraat		27		7551 GJ	gemeentelijk monument
Steynstraat		29		7551 GJ	gemeentelijk monument
Twekkelerplein		26		7553 LJ	gemeentelijk monument
Twekkelerweg		311	tribune	7553 LZ	gemeentelijk monument
Twekkelerweg	nabij	315	Brug	7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg	nabij	315	Dieselgemaal	7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg	nabij	315	Transformatorgebouw	7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg	nabij	315	Sluiskolk	7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg		315		7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg		317		7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg		319		7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg		347		7554 SC	rijksmonument
Twekkelerweg		62		7553 LN	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Twekkelerweg		64		7553 LN	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Twekkelerweg		66		7553 LN	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Twekkelerweg		68		7553 LN	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Twekkelerweg		86	Waarbeekschool	7553 LN	gemeentelijk monument
Van Alphenstraat		19	voormalig sanatorium	7556 JT	gemeentelijk monument
Veldbleekstraat		18		7551 DD	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Vijverlaan			gehele complex		rijksmonument
Vijverlaan		65	Zwemvijver	7553 CD	rijksmonument

Vijverlaan		65	Pompgebouwtje	7553 CD	rijksmonument
Vijverlaan		65	Badmeesterskan- toortje	7553 CD	rijksmonument
Vijverlaan		65	Dienstwoning	7553 CD	rijksmonument
Vijverlaan		65	Kinderkleedkamer	7553 CD	rijksmonument
Vijverlaan		65	Wisselcabines	7553 CD	rijksmonument
Vondelstraat		2		7551 BC	gemeentelijk monument
Watertorenlaan			gehele complex		rijksmonument
Watertorenlaan	nabij	56	Watertoren	7551 TN	rijksmonument
Watertorenlaan	nabij	56	Gebouw voor elec- trisch gemaal	7551 TN	rijksmonument
Watertorenlaan		56	Dienstwoning met werkplaats	7551 TN	rijksmonument
Watertorenlaan	nabij	56	Trafohuisje	7551 TN	rijksmonument
Watertorenlaan	nabij	56	Kolenschuur	7551 TN	rijksmonument
Wolfkaterweg		36	Wolfkate	7554 PM	rijksmonument
Wolfkaterweg		76		7554 PN	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Wolfkaterweg		85		7554 PL	beschermd gemeentelijk karakteristiek pand
Woolderbeekweg		1		7553 BZ	rijksmonument
Woolderbeekweg		3		7553 BZ	rijksmonument
Woolderbeekweg		5		7553 BZ	rijksmonument
Woolderbeekweg		7		7553 BZ	rijksmonument
Woolderbeekweg		9		7553 BZ	rijksmonument
Woolderbeekweg		11		7553 BZ	rijksmonument
Tuindorp 't Lansink			beschermd dorpsge- zicht		rijksmonument

Wederopbouwarchitectuur					
Beukweg		73	voormalige kerk\ bloedbank	7556 DD	gemeentelijk monument
Boerhaavelaan		65 en 71	SMT	7555 BB	gemeentelijk monument
Breemarsweg		270	school	7553 HW	gemeentelijk monument
Brinkstraat		5		7551 CB	gemeentelijk monument
Brinkstraat		7		7551 CB	gemeentelijk monument
Brouwerijstraat		49	voormalig brouwerij- gebouw	7553 LE	gemeentelijk monument
Burgemeester Jansenplein		1	stadhuis	7551 EC	rijksmonument
Deldenerstraat		35 t/m 41		7551 AB	gemeentelijk monument
Enschedesestraat		14		7551 EM	gemeentelijk monument
Enschedesestraat		16 en 18		7551 EM	gemeentelijk monument
Enschedesestraat		45		7551 EJ	gemeentelijk monument
Enschedesestraat		47		7551 EJ	gemeentelijk monument
Josef Haydnlaan		66	Raphaelkerk	7557 CT	rijksmonument
Hermanstraat		1	kleuterschool	7553 LA	gemeentelijk monument

Markt		9,15, 101,203 t/m 212, 301 t/m 312,406, 408,410, 502,512	Telgenflat	7551 CG	<i>gemeentelijk monument</i>
Marktstraat en Brinkstraat		Markt 1, 1A t/m D,Brink- straat 7A-7B			<i>gemeentelijk monument</i>
Markt		2		7551 CG	<i>gemeentelijk monument</i>
Marktstraat		1 en 3		7551 DR	<i>gemeentelijk monument</i>
Nieuwstraat		2		7551 CW	<i>gemeentelijk monument</i>
Spoorstraat	ongenummerd		Europatunnel		<i>rijksmonument</i>
Stationsplein		1	stationsgebouw	7551 CN	<i>gemeentelijk monument</i>
Wolter ten Catestraat		57 en 59	vm. kantoor Raad van Arbeid	7551 HX	<i>gemeentelijk monument</i>

Voorgedragen december 2010

Deldenerstraat		70 t/m 74a	herenhuizen naast de Kroon		<i>voorgedragen</i>
----------------	--	---------------	-------------------------------	--	---------------------

3.6.1.2 Toetsingscriteria monumenten

Voor monumenten zijn de algemene welstandscriteria van toepassing.

Het plan wordt vanwege de beschermde status van het gebouw of object beoordeeld door de Monumentencommissie.

Voor verbouwingen, aan- of uitbouwen, dakkapellen en bijgebouwen moet de grootst mogelijke zorg worden besteed in de planvorming met betrekking tot materiaalgebruik, detaillering en kleur.

Aan- of uitbouwen en bijgebouwen moeten qua materiaalkeuze, kleur en detaillering identiek zijn aan het monument of moeten duidelijk contrasteren in materiaalgebruik, detaillering en kleur met het monument, zodanig dat het monument in tact blijft.

Bij het toepassen van dakramen op de (zolder)verdieping dienen smalle, verticale ramen te worden geplaatst.

3.6.1.3. Tuindorp 't Lansink

Historie

Tuindorp 't Lansink is gebouwd op het erf van de voormalige boerderij 't Lansink. De gronden werden door de firma Stork verworven voor de huisvesting van de eigen werknemers van de machinefabriek. Een goede vriend van de familie Stork was Jacob Cornelis van Marken, directeur van de Gist- en Spiritusfabriek in Delft. Hij liet in 1884/1885 het Agnethapark bouwen, bestaande uit 68 woningen voor arbeiders en beambten, waaronder ook de familie Marken zelf. Net als de familie Stork kende de familie Marken een eigen ziekenfonds, een verzekering en voorzieningen voor weduwen, wezen en bejaarden. Geïnspireerd door het Agnethapark, enkele buitenlandse voorbeelden, waaronder Port Sunlight bij Liverpool (1889), en op de tuinstadgedachte van Ebenezer Howard wilde C.F. Stork een dergelijk experimentele woonvorm realiseren. Uiteindelijk resulteerde dit in de start van Tuindorp 't Lansink en werd mede een basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van Hengelo als industriestad.

Karakteristiek

De karakteristiek – en de cultuurhistorische waarde - van Tuindorp 't Lansink ligt besloten in het evenwicht tussen stedenbouwkundige structuur, architectuur en landschappelijke invulling. Zowel in de architectuur als in de landschappelijke invulling is de directe relatie met het Engelse voorbeeld nog zichtbaar. Overeenkomstig de tuinstadgedachte van Ebenezer Howard had het tuindorp in de opzet een zelfvoorzienend karakter. Deze is nog herkenbaar in de verschijningsvorm van de gebouwen, bijvoorbeeld de winkelgalerij langs het C.T. Storkplein. Naast de zorg voor goede woningen voor de werknemers ligt er ook een sociale en opvoedkundige gedachte

aan de opzet van de wijk ten grondslag. Zeer bewust werden de woningen van de verschillende beambten gemengd met de woningen van de gewone arbeiders. Zo kon er toezicht op de arbeiders worden gehouden en konden de arbeiders door de beambten worden beïnvloed. Deze menging van woningtypen voor de verschillende rangen en standen heeft geleid tot een zeer gevarieerde architectuur in met name het oudste deel van het tuindorp. 't Lansink is in verschillende, niet geheel aaneengesloten tijdsperioden tot stand gekomen. Daarbij is één ruimtelijk stedenbouwkundige en landschappelijke opzet gehanteerd, waarbij gebruik werd gemaakt van bestaande landschappelijke structuren in het gebied. Een belangrijk element vormen de voornamelijk gebogen lanen en brede straten. De invloed van het ruimtelijke concept strekte zich over de erf grenzen van de woningen uit tot op het privé kavel. De oorspronkelijke opzet van het tuindorp is nog zeer gaaf en herkenbaar. Dit maakt het gebied uniek binnen Nederland. Tuindorp 't Lansink is in 2003 door het Rijk aangewezen tot Beschermd Dorpsgezicht. Het architectuurbeeld in het tuindorp is zeer gevarieerd. Dit komt voort uit de oorspronkelijke menging van de verschillende doelgroepen, maar ook uit de omstandigheid dat het 't Lansink in een aantal stadia is gebouwd. Met name het oudste gedeelte heeft de sterkste menging van woningtypen. Dit gedeelte heeft een zeer directe en herkenbare relatie met het Engelse voorbeeld in de vorm van cottage-achtige bouwstijl die zeker voor die periode uniek is. In de latere bouwdelen is er sprake van een meer ingetogen verschijningsvorm van de gebouwen en overheersen de arbeiderswoningen. In hoofdzaak bestaan de woningen uit één bouwlaag met kap, waarbij de nokrichting van de kap evenwijdig aan de weg is gesitueerd. Alleen daar waar sprake was van afwijkend gebruik of bijzondere ruimten (pleinen) voorkwamen is er sprake van afwijkende gebouwhoogte, namelijk

twee of meer bouwlagen met kap. De enige uitzondering hierop wordt gevormd door de gestapelde woningbouw aan de Oelerweg. In hoofdzaak is sprake van bakstenen gebouwen met rode of blauwe gesmoorde keramische dakpannen. Slechts op een beperkt aantal plekken is er sprake van gepleisterde of geschilderde gevels in vooral lichte of gebroken witte uitvoering. De woningen vormen tezamen met de voortuinen en de tuinmuren een eenheid. Over het algemeen is de hoogte van de tuinmuren in 't Lansink gelijk. Het jongste deel van het tuindorp onderscheidt zich van de eerdere fases door een grote mate van eenheid in architectuur.

Waardering

Positief

De samenhangende hoofdropzet en de grote verscheidenheid in architectonische verschijningsvorm maken het gebied een afzonderlijk en herkenbaar dorp binnen Hengelo. De samenhangende structuur (zowel groen als stenig), de afwisseling in architectuur, de herkenbaarheid van het oorspronkelijke, veelal nog aanwezige gebruik en de opbouw in de verschillende tijdsperioden maken 't Lansink tot een aantrekkelijk geheel. Positief is bovendien dat het gebied in zijn verschijningsvorm nog zeer compleet, intact en oorspronkelijk is. Veelal zijn de voortuinen en de tuinmuren duidelijk onderdeel van het straatbeeld. Al deze eigenschappen maken de tuindorpen zeer geliefd bij de inwoners.

Negatief

Met name in de jongere gedeelten van 't Lansink zijn de straatprofielen smaller en is er niet of geen sprake van een tuindorpkarakter. Een uitzondering hierop vormt de omgeving van de Tuindorpvijver. Karakteristiek voor de jongste delen is de projectmatige opzet van de woningbouw aan de Breemarsweg, de Badhuisstraat en deels nabij de Industriestraat. Met name binnen deze gebieden bepaalt het ontbreken van voortuinen en erfafscheidingen het straat-

beeld. Door de geringe omvang van de woningen zijn deze plekken gevoelig voor verstoringen, zoals carports, dakkapellen, verkeerde materiaaltoepassingen en vervanging van oorspronkelijke - door moderne materialen. De flatgebouwen aan de Oelerweg zijn ingepast in de oorspronkelijke stedenbouwkundige structuur van het tuindorp, maar wijken in verschijningsvorm en detaillering af van de architectonische hoofdropzet. Zij vormen een architectonische eenheid, als verwijzing naar het oorspronkelijke dijklichaam, maar zijn een dissonant in het gebied.

Beleidskeuze

- Herstellen en versterken van de ruimtelijke samenhang van deze monumentale omgeving in de meest brede zin van het woord;
- instandhouden en versterken van de oorspronkelijke eenheid in architectuur, materiaal- en kleurgebruik, kapvorm en nokrichting;
- herstellen en toepassen van de oorspronkelijke detaillering van gebouwen en bouwwerken;
- vervangen, c.q. verwijderen van bouwwerken die de monumentale waarden van het tuindorp verstoren;
- tegengaan van verstoring van woningrijen door niet passende reclames en luifels;
- instandhouden en herstellen van de oorspronkelijke gemetselde erfafscheidingen.

Welstandscriteria

In Tuindorp 't Lansink is welstandsniveau 'Behoud (door ontwikkeling)' van toepassing en worden nieuwbouwplannen of wijzigingen aan alle onderstaande criteria getoetst.

De objectgerichte criteria voor dakkapellen en erfafscheidingen zijn niet van toepassing. Onderstaande criteria dienen te worden gehanteerd.

Situering van het bouwwerk:

- het tuindorp kent een eigen ordening van één of enkele bouwvolumes die binnen de stedenbouwkundige opzet ritmisch worden herhaald, alle bouwplannen moeten zich naar deze opzet voegen;
- de gebouwen binnen het tuindorp vormen een samenhangende architectonische eenheid, alle bouwplannen moeten in deze architectuur passen;
- de gebouwen binnen het tuindorp moeten de stedenbouwkundige eenheid ondersteunen;
- gebouwen en buitenruimten maken samen een collectief geheel, bouwplannen moeten daaraan bijdragen.

BOUWWERKEN TOT 1945

Hoofdvorm van het bouwwerk:

- woningen hebben één bouwlaag met kap, met als enige uitzondering de woningen en gebouwen aan het C.T. Storkplein en andere bijzondere ruimten: deze zijn minimaal twee bouwlagen met kap;
- het bouwvolume moet worden voorzien van een zadeldak (eventueel met een hiervan afgeleide kapvorm);
- de nokrichting van de daken is evenwijdig aan de straat, met als enige uitzondering de bebouwing aan de bijzondere ruimten, waar in sommige gevallen de nokrichting afwijkend is;
- alle toevoegingen aan het bouwvolume moeten in vormgeving, kleur en detaillering passen in de architectuur van het gebouw en het tuindorp.

Gevelaanzicht:

- elke woning heeft een entree aan de openbare ruimte of in de zijgevel;
- alle gevelonderdelen van individuele woningen moeten gelijk zijn aan die van andere woningen van hetzelfde type;
- kozijn- en gevelwijzigingen moeten binnen de oorspronkelijke architectuur en maatverhoudingen passen of erop gericht zijn deze te herstellen;

- erfafscheidingen moeten in vormgeving, materiaal, kleur en detaillering aansluiten op het oorspronkelijke model en voor alle woningen van hetzelfde type gelijk zijn;
- winkelpuien mogen niet geblindeerd worden en moeten qua maatverhouding zijn afgestemd op de bovenliggende gevel.

Materiaalkeuze, kleurgebruik en detaillering:

- gebouwen moeten qua vormgeving, materiaalkeuze, kleurgebruik en detaillering aansluiten op de architectuur van het tuindorp;
- de oorspronkelijke variatie in materiaalgebruik en detaillering dient te worden behouden of te worden hersteld;
- de gevels moeten uit baksteen en/of pleisterwerk bestaan, de daken moeten met niet-verglasde, keramische dakpannen worden gedekt en kozijnen, ramen en deuren moeten van hout zijn;
- de toe te passen baksteen moet roodachtig zijn en de dakpannen donkerblauw

of rood gesmoord;

- de kleur van het gevelpleisterwerk en kozijnen moet overeen komen met Lansinkwit (Sikkens G.0.05.85), ramen en deuren zijn Lansinkgroen (Sikkens L.0.20.15).

Bijzonderheden:

- gebouwen met een bijzondere functie mogen afwijken in architectuur, maar moeten van gelijke kwaliteit zijn en een positieve bijdrage leveren aan het karakter van het tuindorp;
- bij winkels of bedrijf aan huis moet de vormgeving van reclame en/of naamborden terughoudend zijn en passen binnen het karakter van het tuindorp;
- gevels en raampartijen mogen niet geblindeerd worden.

BOUWWERKEN NA 1945

Hoofdvorm:

- woningen hebben één of twee bouwlagen met kap;
- de kapvorm dient aan te sluiten op de karakteristieken van de omringende bebouwing;
- de nokrichting van de daken is evenwijdig aan de straat, met als enige uitzondering de bebouwing aan de bijzondere ruimten, waar in sommige gevallen de nokrichting afwijkend is;
- alle toevoegingen aan het bouwvolume moeten in vormgeving, kleur en detaillering passen bij de architectuur van het gebouw en het tuindorp.

Gevelaanzicht:

- elke woning heeft een entree aan de openbare ruimte of aan de zijgevel;
- alle gevelonderdelen van individuele woningen moeten gelijk zijn aan die van andere woningen van hetzelfde type;
- kozijn- en gevelwijzigingen moeten binnen de oorspronkelijke architectuur en maatverhoudingen passen;
- erfafscheidingen moeten in vormgeving, materiaal, kleur en detaillering aansluiten op het oorspronkelijke model en voor alle woningen van hetzelfde type gelijk zijn.

Materiaalkeuze, kleurgebruik en detaillering:

- gebouwen moeten qua vormgeving, materiaalkeuze, kleurgebruik en detaillering aansluiten op de architectuur van het tuindorp;
- de oorspronkelijke variatie in materiaalgebruik en detaillering dient te worden behouden of te worden hersteld.

Aanbevelingen

- Om de samenhang in de buurt te waarborgen zouden passende standaardoplossingen voor veel voorkomende kleine bouwwerken, zoals dakkapellen en garages moeten worden ontworpen;
- een zorgvuldige inrichting en goed onderhoud van de openbare ruimte moeten aan dit karakter bijdragen;
- bewoners zijn vrij in de inrichting van hun eigen tuin, maar worden aangemoedigd om daaraan vooral een groene invulling te geven;
- om de samenhang binnen de tuindorpen te bewaren en te versterken wordt eenheid in detaillering en kleurstellingen gestimuleerd;
- het herstellen en/of handhaven van de originele uniforme erfafscheidingen tussen privé en openbaar gebied levert een positieve bijdrage aan het karakter van een tuindorp;
- de inrichting van de privé tuin is een verantwoordelijkheid van

de bewoner; een groene inrichting wordt aangemoedigd;

- een zorgvuldige inrichting en goed onderhoud van de openbare ruimte moet een bijdrage leveren aan het groene karakter van het tuindorp.

